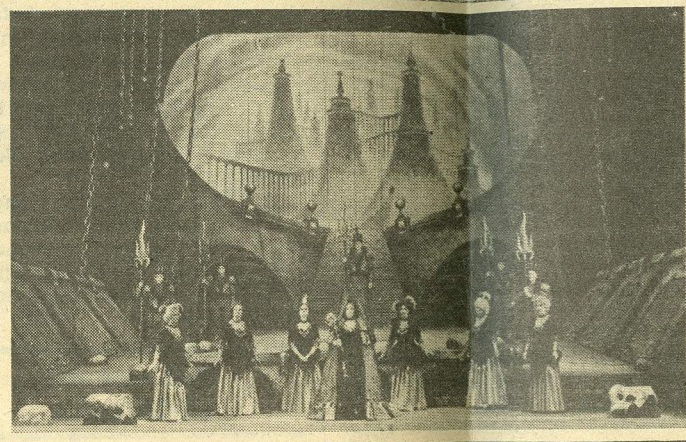

Küsimuste rida võiks ilmselt veelgi pikendada, sest «Alcina» lavaletulek «Estonias» on meile kõigile esimene kokkupuude Georg Friedrich Händeli ooperiloominguga. Kui suure meistri oratooriumid, orel- ja orkestriteosed on läbi aegade ikka leidnud teed mitmesugustesse kontserdikavadesse (vt. SV nr. 18, 18. 05. 85.), siis Händeli enam kui 40 (!) ooperist pole seni ükski jõudnud Eestimaa teatrite mängukavva. Põhjusi on mitmeid, kuid küllap kõige olulisem on fakt, et ka ülemaailmses ulatuses jäid Händeli ooperid pikkadeks aegadeks unustusse. Taassünnile on suurel määral kaasa aidanud Händeli sünnilinnas Halles peetavad iga-aastased muusikapidustused. Nendele festivalidele pandi algus 1952. aastal ning kohe toodi lavale ka kaks ooperit — «Alcina» ja «Tamerlan». Tänavusel juubeliaastal esietendunud «Parthenope» oli XXXIV pidumängudel ettekantud ooperite seas 25. nimetus. Kõige selle tulemusena on Saksa Demokraatlikus Vabariigis nende aastate jooksul jõutud ette kanda umbes kolm neljandikku Händeli ooperiloomingust (ühtekokku ligi 120 eri lavastust).

MIS? MILLEST? MILLEKS?

Homme esietendub «Alcina»

On hakanud levima informatsioon, ilmuma heliplaadid ja noodimaterjal. Erilise tõuke andis muidugi Händeli tänavu tähistatud 300. sünniaastapäev. Tema ooperitest kanti sel puhul Halle jõududega ette «Parthenope», «Alexander» ja «Floridante». Leipzigi muusikaüliõpilaste esituses kõlas «Truu karjane» ning kaks külaliskollektiivi — North-Opera Inglismaalt ja Varssavi Suur Teater — mängisid vastavalt «Tamerlani» ja «Amadigit». Kui juurde arvata veel Berliini Riigiooperis esietendunud «Alcina», *Komische Oper*'is lavastatud «Giustino», Leipzigi Ooperiteatris lavaletoodud Händeli esimene ooper «Almira», Dresdeni Ooperiteatri mängukavas olnud «Xerxes», siis võib öelda, et see läbilõige oli väga mitmekülgne, ka esituselt kõrgetasemeline ning elavaimeline muusikateater.

Meile kättepuutunud andmete järgi on viimastel aegadel Nõukogude Liidus Händeli ooperid olnud ainult Moskva Suure Teatri («Julius Caesar») ja Kiievi Konservatooriumi ooperistuudio («Deida-

mia») mängukavas. Nüüd siis üritab «Estonia» eesti publikule tutvustada «Alcinat».

«Alcina» esietendus oli Londoni Covent Garden'is 16. aprillil 1735. aastal, kusjuures partituurile viimase punkti

panemisest oli möödunud ainult kaheksa päeva! Libreto autoriks on enamiku teatmeteoste andmetel Antonio Marchi, kes omakorda kasutas 1516. a. loodud Ariosto teost «Raevunud Roland». Analoogiline motiiv esineb juba Homeroose «Odüsseia» kümnendas laulus, kus nõid Kirke muudab tüütuid külalisi sigadeks. Ka Alcina, valitsejanna, nõid ja meeleline naine, on muutnud oma hüljatud armukesed loomadeks, kivideks või puudeks. Nüüd on Alcina võluvõimu võrkudes noor sõdur Ruggiero, keda püüavad päästa tema mõrja Bradamante koos Ruggiero kasvataja Melissoga. Lõpuks Alcina võluriik hävibki, armastajad leiavad taas teineteise ja nõiutud olendid saavad tagasi mälu ning inimese kuju. Nii võib kõige lühemalt ära rääkida kogu süžee. Paljude lavastuste fotodelt näeme ka barokselt suurejoonelisi lahendusi, mis igati vastavad selle n.-ö. võluooperi traditsioonilisele ettekujutusele. Ent iga muinasiutul või nõialool võib olla ka eluliselt sügav ja inimlikult üldistav tähendus. Aialoost leiame küllalt palju naralleele võimuahnete türannidega, kes on otsi-

nud kõikvõimalikke vahendeid kaasinimeste või tervete raside muutmiseks loomanäolisteks kuulekateks orjadeks. Võib-olla T. Ajtmatovi raamatu «Ja sajandist on pikem päev» kõige vapustavamad leheküljed on just need, mis jutustavad mankurdist, kellelt on võetud mälu...

Händeli ephohlil nõuti ooperitenduselt esmajoones suursugust välist vaatemängu ja virtuosset laulmist, kuid meie aeg õpetab mõistma ja nägema suure humanisti ülevat müusikat palju avaramalt ja tähendusrikkamalt. Kuid selleks, et tunda ennast vabalt ja sõltumatult Händeli aktiivselt liikuvast muusikalisest pingeväljas, on vaja kõigepealt omandada tehniline üleolek tema aariate nõudlikus muusikalises tekstis, leida meie arusaamadele kõige sobivamad kaunistused ja kärped (sest ükski elav ettekanne ei suudaks publiku tähelepanu kõita kõigi Händeli-aegsete korduste täpse jälgimise puhul), õigustada ning omaks võtta need reeglid, kus mõnikord noorte meeste osi laulavad naishääled (nagu Mozarti või R. Straussi puhul) jne.

Igal juhul, probleeme oli ja on palju, kuid arvan, et tuua meie lavale üks lehekülg ooperikunsti arenguteelt Händeli kunsti kaudu on väga vajalik, niisamuti kui kunagi lähitulevikus proovida jõudu mõne Hindemithi või Schönbergi ooperiga.

Lõpetuseks veel nende kolleegide nimed, kes ooperi lavaletoomisega kõige tihedalt seotud: Alcina — Margarita Voites, tema õde Morgana — Anu Kaal ja Eve Tasa, väepealik Oronte — Rostislav Gurjev ja Ants Kollo, Rugiero — Leili Tammel ja Tarmo Sild, Bradamante — Marika Eensalu ja Leelo Talvik, Melissa — Teo Maiste ja Voldeemar Kuslap, nooruk Oberto — Mati Kõrts ja Alo Ergma (RAM-i poistekoorist); dirigent Paul Mägi, kunstnik Uno Kärbis, lavastaja Arne Mikk, koormeister Anne Dorbek, ballettmeister Mai Murdmaa, dirigendi assistent Arvo Volmer, lavastaja assistent Neeme Kuningas. Eestikeelne tõlge Uno Kreenilt. «Alcina» esietendused on planeeritud 24. ja 28. augustile ning 4. septembrile.

ARNE MIKK